

dr hab. Marek Grzyb,
Wydział Grafiki i Sztuki Mediów
Akademia Sztuk Pięknych
im. Eugeniusza Gepperta
we Wrocławiu

Wrocław, 13.10.2020 r.

Recenzja pracy doktorskiej oraz dorobku artystycznego pana magistra Tomasza Stojckiego uczestnika Stacjonarnych Środowiskowych Studiów Doktoranckich sporządzona w związku z wszczętym przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne, na Wydziale Projektowym Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Dane personalne

Pan Tomasz Stojcki urodził 16 października 1987 roku w Katowicach.

2006 – 2009 Studia licencjackie na wydziale Zarządzanie i Marketing w Akademii Wychowania Fizycznego w Katowicach.

2009 – 2015 Studia magisterskie na Wydziale Grafiki, kierunek Projektowanie Graficzne . Pracę dyplomową magisterską zrealizował w Pracowni Działań Multimedialnych pod kierunkiem prof. Mariana Oslislo oraz dr Ksawerego Kaliskiego.

2016 – 2019 Studia Doktoranckie na kierunku Projektowanie Graficzne w Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach.

Doświadczenie dydaktyczne Pana Tomasza Stojckiego

Praktyki dydaktyczne na ASP Katowice w Pracowni Działań Multimedialnych pod kierownictwem prof. Mariana Oslislo - 3 lata studiów x 90 godzin.

Prowadzenie zajęć Media Cyfrowe na Wydziale Nauk Społecznych na kierunku Dziennikarstwo pod kierownictwem prof. UŚ dr hab. Sebastiana Fikusa - 2 semestry.

Ocena dorobku artystycznego

Doktorant swoje artystyczne zainteresowania kieruje ku projektowaniu graficznemu, fotografii ale szczególnie ku realizacjom instalacji multimedialnych wykraczających poza powszechne rozumienie tego terminu.

Działalność artystyczna Pana Tomasza Stojckiego w latach 2016 –2019 obejmuje zespołowe prace interaktywne z których większość zaliczyłbym do realizacji na pograniczu instalacji i koncertu.

W zrealizowanych instalacjach multimedialnych widać pełnię jego działalności artystycznej i twórczej pasji. Dlatego też jego dorobek wystawienniczy i publikacyjny sytuuje się na imprezach branżowych poświęconym temu obszarowi w tym przypadku są to w przeważającej większości festiwale muzyki współczesnej.

Jak sam doktorant przyznaje w rozprawie –„ Kreowanie niekonwencjonalnych przestrzeni scenicznych jest dla mnie obszarem, który warto kontynuować choćby ze względu na ich przyciągający i intrygujący charakter. Jestem zdania iż w sytuacji koncertowej, która nie przewiduje zniesienia nieprzekraczalnej granicy dla odbiorców w postaci typowej sceny, instalacja staje się czymś bliższym pojęcia scenografii”.

Wśród projektów zaprezentowanych w portfolio przez Pana Tomasza Stojckiego

wyróżniłbym dwie realizacje które dobrze oddają obszar zainteresowań doktoranta oraz używane przez niego strategie i metody pracy.

Pierwsza praca to - *Audycja V* zrealizowana w czasie Festiwalu Warszawska Jesień w dniu 23.09.2018. Osią tej realizacji jest kompozycja wokalnie-instrumentalnie-sceniczna autorstwa Andrzeja Krzanowskiego przedwcześnie zmarłego, wybitnego śląskiego kompozytora.

W warstwie formalnej dzieła *Audycja V* przekracza ramy tradycyjnego koncertu, widowiska teatralnego, poematu choreograficznego czy projekcji multimedialnej. Jest swoistą metaformą łączącą słowo, muzykę, multimedia, światło, happening oraz interakcję z publicznością. Także elementy wykonawcze utworu są tu bardzo złożone. Są to aktorzy, śpiewacy, tancerze, chór kameralny oraz orkiestra podzielona na kilka grup. Temu wszystkiemu towarzyszy jeszcze wielokanałowa warstwa elektroakustyczna.

Drugą wybijającą się realizacją z prac przedstawionych w portfolio jest koncert/instalacja *Microconcerto V* – zrealizowany wspólnie z kompozytorem Jarosławem Mamczarskim oraz fagocistą Krzysztofem Fiedukiewiczem. Instalacja zaprezentowana została w ramach Śląskiej Trybuny Kompozytorów 13 listopada 2017 w Sali Otwartej Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach. Tworzyły ją zwieszane, półprzezroczyste tkaniny stanowiące powierzchnię projekcyjną animacji, których warstwa wizualna reagowała na dźwięki instrumentu. Ważnym elementem instalacji było performatywne zachowanie instrumentalisty. Poruszał się on wewnątrz instalacji, intencjonalnie trącąc zwieszane ekrany podczas gry na instrumencie zmieniając tym samym na warstwę wizualną wyświetlaną na tkaninach. Ostatecznym etapem jego działań, a zarazem utworu było wyjście poza instalację do publiczności.

Te dwa przykłady realizacji Pana Tomasza Stojeckiego to złożone interaktywne utwory wykorzystujące technologie i wiedzę z bardzo wielu obszarów sztuki. Autor w realizacjach tych poszerza typowe elementy instalacji multimedialnej o dodatkowe warstwy zaczerpnięte z innych dziedzin sztuki, teatru i muzyki. W jego instalacjach bariera pomiędzy widzem a instalacją zaburza przestrzenny właściwy, odbiór dzieła będąc zarazem jego podstawową właściwością.

Zdecydowana większość prac doktoranta wymusza pracę grupową wielu specjalistów z różnych dziedzin. Jest to praca długofalowa i efekty początkowych założeń pojawiają się dopiero po wielu miesiącach i często wybrzmiewają dopiero podczas koncertu.

Ze względu na rodzaj i charakter dzieł doktoranta jego działalność wystawiennicza sytuuje się w obszarach poświęconych prezentacjom multimedialnym i muzycznym. Realizuje się głównie na imprezach poświęconych muzyce poza systemem galeryjnym sztuki. Z jego wystąpień wymienię m.in.:

- koncert audiowizualny w ramach „Bielska Zadymka Jazzowa” - festiwal jazzowy organizowany w Bielsku-Białej - 27.03.2020
- „Stłumić krzyk kamienia” - koncert audiowizualny w ramach festiwalu Ars Cameralis XXVIII - Katowice, 9.11.2019
- „Gdzieniegdzie” - instalacja/ koncert audiowizualny w ramach Festiwalu Prawykonania 2019 organizowanego przez Narodową Orkiestrę Symfoniczną Polskiego Radia - 29-31.03.2019
- *V Audycja* Andrzeja Krzanowskiego (multimedia). Prawykonanie: Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia – 9.09.2018. Premiera: ATM Studio, Festiwal Warszawska Jesień – 23.09.2018
- Creative Playgrounds 2018, TECHNICOM, Koszyce, Słowacja 5-6.10.2018
- Video Mapping Festival 2018 - mapping na fasadzie budynku Opera de Lille, 21-23.03.2018, Lille (Francja)

- Wystawa Pracowni Działań Multimedialnych w ramach II Edycji Festiwalu Polskie Kręgi Sztuki, Changsy, Chiny, 1.12-20.12.2017
- 153 Śląska Trybuna Kompozytorów - koncert multimedialny „MICROCONCERTO V” na fagot solo i elektronikę w kooperacji z Jarosławem Mamczarskim i Krzysztofem Fiedukiewiczem, 13.11.2017

Za swoje dokonania Pan Tomasz Stojcki otrzymał w okresie 2015 -2019 nagrodę:
Nagroda publiczności na wystawie Design 32. Najlepsze Dyplomy Projektowe Publicznych Uczelni Artystycznych 2015.

Na uwagę zasługuje także aktywność doktoranta w sferze popularyzatorskiej sztuki. Tu należy wymienić - Cykl seminariów dotyczących promocji muzyki współczesnej pod nazwą „Pro Omn(is) – rozwój zespołów muzyki współczesnej”. Partnerami tych wydarzeń były Katedra Kompozycji i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach i Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia w Katowicach. Tematem wystąpienia były: Obszary korespondencji muzyki i sztuk wizualnych, 25.02.2019, Akademia Muzyczna w Katowicach.

Ocena rozprawy doktorskiej

Dysertacja doktorska zatytułowana „Transforma/Gdzieniegdzie – meta-forma koncertu audiowizualnego – prawykonanie w ramach Festiwalu Prawykonawców 2019, Galeria ASP w Katowicach Rondo Sztuki, 29-31 Marca 2019” liczy 35 stron, starannie zaprojektowanych i ilustrowanych.

Składa się z Wstępu i dziewięciu głównych części zatytułowanych: Obszary korespondencji muzyki i sztuk wizualnych, Pierwsze próby reprezentacji muzyki w ruchomym obrazie, Krytyka, Cykl koncertów gdzieniegdzie, Doświadczenia i przebieg współpracy, Inspiracje, - Transforma GDZIENIEGDZIE, Komunikat oraz z podsumowania.

Pierwsza część rozprawy - Wstęp wskazuje dzieło doktorskie Pana Tomasza Stojckiego. „Transforma/GDZIENIEGDZIE” to instalacja interaktywna będąca metaformą cyklu koncertów audiowizualnych pt. Gdzieniegdzie, które odbywały się w dniach 29-31 marca 2019 w Galerii ASP Katowice Rondo Sztuki. W tej części autor przedstawia też strukturę rozprawy doktorskiej.

W kolejnych rozdziałach zatytułowanych: Obszary korespondencji muzyki i sztuk wizualnych, Pierwsze próby reprezentacji muzyki w ruchomym obrazie - autor próbuje określić początki kształtowania się multimediiów jako połączenia kilku różnych form przekazu. Przedstawia jak ten proces wyglądał w czasach, gdy nie znano komputera. Prezentuje pierwsze próby wizualizowania dźwięków, oraz ustala kto i kiedy dał początek sztuce, która w swych założeniach miała oddziaływać na wiele zmysłów.

Kolejna część zatytułowana – Krytyka, to próba polemicznej dyskusji z tezą Stanisława Krupowicza - kompozytora i profesora Akademii Muzycznej we Wrocławiu który opisuje multimedia nie jako dopełnienie muzyki czy nowy gatunek sztuki, lecz jako rodzaj zabobonu, chorobę dziecięcą, którą każdy musi przejść, ale z której się wyrasta. Poglądy te Stanisław Krupowicz zaprezentował w książce Andrzeja Chłopeckiego pt. Zabobony gasnącego stulecia. Kontynuacje, wydanej przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne w 2018 roku.

Zaakceptowanie i zaprezentowanie takiej opinii z perspektywy twórcy multimedialnego nie jest łatwe. Autor rozumie że utwór może być postrzegany przez kompozytora jako dzieło kompletne – takie, któremu nie można nic ująć ani dodać. „Wzbogacanie” muzyki o warstwę

wizualną może kwestionować jej samowystarczalność.

Pan Tomasz twierdzi że wypowiedź Stanisława Krupowicza wydaje się być niewłaściwa o tyle, że nie uwzględnia oczywistych korzyści płynących z tworzenia projektów interdyscyplinarnych. Najcenniejszą z nich jest według autora możliwość kreowania nowych form przestrzeni – zarówno tych fizycznie istniejących jak i czysto wirtualnych.

Kolejne części rozprawy pt. Cykl koncertów GDZIENIEGDZIE oraz Doświadczenia i przebieg współpracy to prezentacja powstawania dzieła które stanowi trzon dzieła doktorskiego, oraz przebieg współpracy twórczej w czasie jego realizacji.

Następna część - Inspiracje, to przegląd idei i dzieł które w swojej strukturze były inspiracją dla stworzenia dzieła doktorskiego. Bezpośrednią inspiracją w kontekście formy stały się prace Jespera Justa – artysty duńskiego pochodzenia, którego wystawę autor miał okazję zobaczyć w EYE Filmmuseum w Amsterdamie (16 grudnia 2017 - 11 marca 2018).

Kolejne części rozprawy - Transforma GDZIENIEGDZIE to opis środków artystycznych i technicznych z których zbudowane jest dzieło doktorskie. Tu autor stwierdza że dostarczanie bodźców dla obu zmysłów jednocześnie staje się rozwiązaniem, dzięki któremu odbiór muzyki – zwłaszcza współczesnej, postrzeganej jako trudna okaże się bardziej przystępny.

Część zatytułowana - Komunikat to prezentacja sposobu budowania przekazu dzieła. Charakter mediów elektronicznych jest oczywiście zupełnie odmienny od projektowania dla mediów tradycyjnych, i nie tylko wymaga innego podejścia, ale pozwala na większą swobodę. Pozostawiam tym samym duże pole do interpretacji. Według autora Instalacja ma przykuć uwagę, przenieść w świat, który sama tworzy i poruszyć emocjonalnie.

Cześć - Podsumowanie to resume głównych treści i idei rozprawy Transforma Gdzieniegdzie

Na koniec tego krótkiego przeglądu rozprawy doktorskiej chciałbym zwrócić uwagę na język prowadzonych w opracowaniu analiz. Mam na myśli nie tylko kulturę słowa, ale też syntetyczność w budowaniu wypowiedzi.

Struktura rozprawy jest przejrzysta, tytuły poszczególnych części odnoszą się do kolejno omawianych problemów. Zamysł artystyczny przedstawiony został klarownie i zrozumiale.

Ocena dzieła

Pan Tomasz Stojecki przedstawił do oceny dzieło zatytułowane - „Transforma/Gdzieniegdzie – meta-forma koncertu audiowizualnego – prawykonanie w ramach Festiwalu Prawykonan 2019, Galeria ASP w Katowicach Rondo Sztuki, 29-31 Marca 2019”.

Istotą projektu Transforma jest „przedłużenie życia” koncertu, czyli zdarzenia o charakterze ulotnym i krótkotrwałym. Ten swoisty „spektakl audiowizualny” wpisany jest zupełnie inny rodzaj przeżycia niż w prace posiadające swój fizyczny obiekt.

Głównym powodem dla którego autor zdecydował o tym że „dawcą” koncepcji pracy doktorskiej będzie spektakl/koncert GDZIENIEGDZIE był jego silny charakter multimedialny, oraz to że bardzo dobrze komunikował się ze odbiorcą, oczekującym na wielobodźcową stymulację.

Bardzo pociągający był dla autora także fakt, że utwór ten łączył ze sobą różne formy kompozycji deterministycznej i improwizowanej instalacji/koncertu.

Cechy tego utworu opierają się na problemie przestrzeni sformułowanej w tytule GDZIENIEGDZIE, na niesymetrycznym rozłożeniu elementów wykonawczych, nagłośnienia i instalacji interaktywnej. Także muzycy zostali rozmieszczeni niekoncentrycznie, w różnych miejscach dedykowanej sali, zmieniając swoje położenie wykonywali różnego rodzaju akcje

performatywne.

Koncert GDZIENIEGDZIE został zarejestrowany dźwiękowo z podziałem na osiem niezależnych kanałów. Materiał ten stał ważną częścią składową interaktywnej instalacji Transforma. Ścieżki dźwiękowe zostały wydzielone na podstawie występujących w utworze instrumentów (flet, klarnet, saksofon, klawiatura MIDI, gitara elektryczna, skrzypce, elektronika). Jedna z warstw pełni rolę tła audialnego i wybrzmiewa jeszcze przed pojawieniem się odbiorców w przestrzeni instalacji Transforma. Pozostałe ścieżki utworu muzycznego są pojedynczo przypisane siedmiu artefaktom – zbiorom paneli LED rozlokowanym w dedykowanej przestrzeni Sali Otwartej ASP Katowice.

Panele LED ustawione pionowo mają budzić skojarzenia związane z kształtami budynków. Dodatkowo, usytuowanie zbiorów paneli odpowiada lokalizacji geograficznej wyselekcjonowanych miejsc na mapie Katowic.

Autor postawił poszerzyć spektrum prezentowanych w instalacji obrazów o własne materiały wideo, które w nieoczywisty sposób opisują Katowice. Obrazy zestawiał w sposób zupełnie subiektywny i niedostówny, ukazując pewne charakterystyczne fragmenty oraz motywy, rozpoznawalne dla dobrze zorientowanych mieszkańców miasta.

Obie warstwy - audio i wideo są zsynchronizowane z całością utworu. Oznacza to, że bez względu na to kiedy dany zbiór zostanie aktywowany przez oglądającego, zawsze odtwarzana jest ścieżka w odpowiednim momencie do czasu trwania całości utworu.

Transforma to realizacja bliższa w formie instalacji interaktywnej niż koncertowi jak to miało miejsce w realizacji GDZIENIEGDZIE. Przejęła ona i rozwinęła formę zdekonstruowanego, uszkodzonego telebimu, prezentującego materiał wideo.

Wzbudzana transmisja obrazów nawiązuje do pamięci urządzenia – które „rewitalizuje” wszystko co kiedykolwiek wyświetlano na nim w przeszłości. A więc reklamy, transmisje meczów, koncertów, informacje drogowo-pogodowe czy notowania giełdowe. Ten pamięciowy miraż potęgują zakłócenia struktury wideo, generowane w sposób interaktywny i zsynchronizowane z muzyką.

Pan Tomasz wprowadzając panele LED zmienił znaczenie prezentowanego materiału wideo. W odróżnieniu od innych systemów wizyjnych takich jak telewizor, projektor, monitor czy ekran, panel LED kojarzony jest z bardzo wąskim zasięgiem prezentowanych treści. Są to przede wszystkim reklamy wyświetlane w przestrzeni miasta.

Dzięki tej decyzji instalacja w warstwie wizualnej dokonuje swoistego „upcyclingu” obrazów, tworzy nowe znaczenia z materiałów, które kojarzone są z marketingiem i kulturą popularną. Treści te wybrzmiewają zwykle na potrzeby kampanii reklamowych, wydarzeń kulturowych i sportowych – są więc krótkotrwałe i szybko stają się bezużyteczne.

Pan Strojcki bardzo umiejętnie zmienił funkcję odbiorców, przekraczając oni ramy obserwatorów jedynie kontemplujących dzieło - stając się współautorami dzieła Transforma. Dając im możliwość przemieszczania i eksploracji przestrzeni autor umożliwił im dokonywanie transformacji pierwotnie powstałego utworu zarówno w warstwie dźwiękowej jak i wizualnej. To, na ile będzie ona złożona, zależy to tylko od ich współpracy z dziełem.

Instalacja Transforma jest rodzajem specyficznego „portalu – bramy” do świata awangardowych dzieł muzyki współczesnej. Ma ona w założeniach zburzyć stereotyp, że muzyka współczesna jest hermetyczna, niezrozumiała, mogąca zainteresować jedynie garstkę ludzi. Przez osobisty kontakt z instalacją, jej interaktywnością i warstwą multimedialną każdy może być kompozytorem i kreatorem muzyki i obrazu, przełamując nieufność do

 5

zjawiska nazywanego „muzyką współczesną”.

Oprócz typowych celów stawianych przed instalacjami multimedialnymi jak np.: eksploracja środowiska instalacji czy integracja wielu mediów, autor postawił przed dziełem zadanie tworzenia alternatywnych rzeczywistości. Rzeczywistości które mają za zadanie oddalać nasz umysł od utartych schematów postrzegania i percepcji świata.

Pan Tomasz Strojecki stworzył projekt który wyrasta z idei zakładającej że, aby wzbudzić naszą refleksję, musimy uruchomić kreatywność i twórczą postawę, związać się z miejscem, z jego historią. To nasza pamięć i próby jej zrekonstruowania są miejscem na tego typu działania.

Instalacja Transforma uruchamia ten proces, jest rodzajem „przestrzennego katalizatora”. To poprzez jej architekturę wizualno-dźwiękową dochodzi do wymiany między dziełem a interaktorem ale też w drugą stronę. To widz wzbudza instalację do życia formując ją z dostępnych elementów. Ta wymiana to istota sztuki bez względu na formę i gatunek.

Pan Tomasz Strojecki tworząc Transformę dał wyraz dojrzałości w zakresie realizacji założonych celów i ogromnej sprawności w wykorzystaniu skomplikowanych technicznie środków. Klarownie wykorzystał nowe technologie – wysokorozdzielcze ekrany LED, systemy czujników ruchu i przestrzennej projekcji dźwięku, oraz wzajemne przenikanie się wizualnej awangardy i popkultury.

Konkluzja

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym i teoretyczną częścią pracy doktorskiej zatytułowanej „Transforma/Gdzie – meta-forma koncertu audiowizualnego – prawykonanie w ramach Festiwalu Prawykonania 2019, Galeria ASP w Katowicach Rondo Sztuki, 29-31 Marca 2019” stwierdzam, że pan magister Tomasz Strojecki zaprezentował oryginalne i samodzielne dokonanie artystyczne spełniające wszelkie warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki.

W konkluzji, przedkładam Radzie Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach wniosek o nadanie magistrowi Tomaszowi Strojeckiemu stopnia doktora w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej sztuki plastycznej i konserwacja dzieł sztuki.

Wrocław 13.10.2020